

Gladka U.B. Theoretical fundamentals investment and innovation processes

Economic analysis of such notions as "the processes, investment processes, innovation processes, the essence of the concept of investment". It is set that major copulas are copulas between the economic phenomena and processes, in the economic phenomena and processes of economic life, into the economic phenomena and processes and between them, copulas of economic life, between economic processes.

Keywords: investments, innovations, processes, investment process, innovation process.

УДК 657.1:655

Доц. А.М. Должанський, канд. екон. наук;
магістр Ю.О. Кисіль – Львівська КА

**МЕТОДИКА ОРГАНІЗАЦІЇ ПЕРВИННОГО ОБЛІКУ
НАДХОДЖЕННЯ І ВИБУТТЯ ТОВАРІВ**

Розглянуто організацію товарообігу на гуртових торговельних підприємствах з використанням форм первинних документів, які враховують джерела надходження товарів. Визначено методику оцінювання вартості товарів, які надійшли або вибули при цьому, використано відповідну нормативно-правову базу та наведено основні бухгалтерські проведення за відповідною топологічною ділянкою обліку.

Вступ. Відомо, що жодна система управління не може функціонувати без інформації. І в цьому сенсі саме облік забезпечує необхідну інформацію для реалізації всіх елементів управління. Таким чином, облік – це інформаційна система управління. Облік не пасивно відображає господарські процеси, що відбуваються на підприємстві, а активно впливає на них, контролює законність, доцільність і ефективність використання виробничих ресурсів.

Метою роботи є дослідження та вдосконалення бухгалтерського обліку товарних ресурсів оптового торговельного підприємства, удосконалення системи фінансового й управлінського обліку та контролю товарних ресурсів, проектування системи економічного аналізу та контролю ефективності використання товарних ресурсів.

Об'єктом дослідження є вибрана діюча система обліку та контролю руху товарних запасів підприємства оптової торгівлі ПП "Денара".

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Організацію документообігу на оптовому торговельному підприємстві висвітлено в працях українських науковців: Ф.Ф. Бутинця, Н.П. Безруких, М.А. Деркач, В.О. Озерана, В.П. Косарева, Ю.Я. Литвина, А.Л. Лузіна, А.Ш. Маргуліса, А.К. Марченка, М.С. Пушкаря, В.С. Рожнова, В.В. Сопка, М.Г. Чумаченка. Товари можуть надходити на підприємство внаслідок їх придбання у постачальника або підзвітною особою, внеску до статутного капіталу, безоплатного надходження, виявлення внаслідок інвентаризації тощо.

Як і будь-які запаси, товари в момент їх оприбуткування обліковуються за первісною вартістю, яка включає всі витрати, пов'язані з придбанням товарів і доведенням їх до стану, в якому вони придатні до продажу. На збільшення вартості товарів належать, зокрема, транспортні витрати, комісійні винагороди, вартість послуг товарних бірж, митні збори, витрати на зберігання і доставку, здійснені сторонніми організаціями, витрати на заготівлю, ван-

тажно-розвантажувальні роботи, включаючи прямі витрати на оплату праці, інші прямі витрати підприємства на доопрацювання та підвищення якості технічних характеристик товарів.

Для здійснення контролю за станом та раціональним використанням основних, оборотних та відворотних засобів, а також джерел їх утворення на підприємстві ведеться синтетичний та аналітичний облік усіх ресурсів. Цим самим усі ресурси, які не на торговельному підприємстві беруть на облік бухгалтерська служба, адміністрація господарства.

У момент надходження товари повинні бути оцінені за первісною вартістю, для кожного випадку їх надходження необхідно знати, що є первісною вартістю, і як її визначити. Порядок визначення первісної вартості товарів, залежно від джерел їх надходження, наведено у Положенні (стандарті) бухгалтерського обліку 9 "Запаси" [1, с. 51-56].

У випадку придбання товарів за грошові кошти собівартість придбання охоплює витрати, пов'язані з їх придбанням і доведенням їх до стану, в якому вони придатні для використання у запланованих цілях. Товари, що надійшли як внесок до статутного капіталу, оцінюються за вартістю, узгодженою засновниками (учасниками). Погоджена засновниками вартість називається справедливою вартістю. Основним документом, що регулює порядок бухгалтерського обліку руху товарів, є Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 "Запаси".

Оскільки на досліджуваному підприємстві ПП "Денара" облік ведеться автоматизовано, то надходження і вибуття товарів буде відображатись так: операції з надходження на підприємство товарів відображені в обліку за допомогою документа Прибуткова накладна. Трапляються на підприємстві також такі випадки, коли на собівартість придбаного товару потрібно віднести якісь додаткові витрати, пов'язані з їх придбанням, у такому випадку застосовують документ Витрати на придбання. На основі теоретичних знань та практичного матеріалу, що стосуються підприємства ПП "Денара", можна було б виділити такі бухгалтерські проведення з надходження товарів на підприємство (табл. 1).

Табл. 1. Облік операцій з надходження товарів на підприємстві ПП "Денара"

№ оп.	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
		дебет	кредит
1	2	3	4
1	Отримано товари внаслідок здійснення капітальних інвестицій	28 "Товари"	15 "Капітальні інвестиції"
2	Виробничі запаси, раніше придбані з метою використання у виробництві, переведено до торгової мережі для продажу	28 "Товари"	20 "Виробничі запаси"
3	Відображено внутрішнє переміщення товарів зі складу на склад	281 "Товари на складі"	281 "Товари на складі"
4	Відображено переміщення товарів з підприємств роздрібною торгівлі на склад	281 "Товари на складі"	282 "Товари в торгівлі"
5	Відображено повернення товарів, переданих на комісію	281 "Товари на складі"	283 "Товари на комісії"

1	2	3	4
6	Нараховано торгову націнку на вартість товарів (підприємствами, що обліковують товари за продажними цінами)	281 "Товари на складі"	285 "Торгова націнка"
7	Відображено переміщення товарів зі складів у торговельну мережу	282 "Товари в торгівлі"	281 "Товари на складі"
8	Відображено вартість товарів, переданих на комісію	283 "Товари на комісії"	281 "Товари на складі", 282 "Товари в торгівлі"
9	Оприбутковано товари, придбані підзвітною особою	28 "Товари"	372 "Розрахунки з підзвітними особами"
10	Відображено вартість товарів, що надійшли в погашення виставлених претензій	28 "Товари"	374 "Розрахунки за претензіями"
11	Одержано товари внаслідок внеску до статутного капіталу	28 "Товари"	46 "Неоплачений капітал", 40 "Статутний капітал"
12	Відображено вартість товарів, що надійшли від постачальника	28 "Товари"	63 "Розрахунки з постачальниками та підрядчиками"
13	Оприбутковано товари, одержані безоплатно	28 "Товари"	719 "Інші доходи від операційної діяльності"

Як видно з наведених даних, на підприємстві кореспонденція рахунків руху товарів загалом відповідає вимогам нормативних документів. У балансі підприємства ПП "Денара" товари, згідно з П(С)БО 2, відображаються в рядку 140 розділу 2 активу "Оборотні активи" за найменшою з двох оцінок: первісною вартістю або чистою вартістю реалізації.

На основі теоретичних знань та практичного матеріалу, що стосуються підприємства ПП "Денара", можна було б виділити такі бухгалтерські проведення з обліку продажу та іншого вибуття товарів (табл. 2).

Операції оптової реалізації товару виконують за допомогою документа Видаткова накладна. За цим документом отримують друковані форми видаткової накладної та акта виконаних робіт.

Програма 1С: Бухгалтерія забезпечує підприємству автоматичне формування податкових накладних під час оформлення операцій, унаслідок яких виникають податкові зобов'язання [2, с 161-166]. Описуючи порядок списання товарів у разі їх вибуття, необхідно зазначити, що собівартість товарів буде визначатися за одним з обраних методів (FIFO, середньозваженої собівартості, ідентифікованої собівартості, або ціни продажу).

Для оцінювання вартості вибутих товарів, які мають однакове призначення та однакові умови використання, застосовують тільки один метод. На досліджуваному підприємстві ПП "Денара" вибраний метод FIFO зумовлений, передусім, особливостями аналітичного і синтетичного обліку товарів в оптовій торгівлі. Підприємства оптової торгівлі згідно П(С)БО 9 "Запаси" на окремому субрахунку можуть обліковувати транспортно-заготівельні витрати. Залежно від методу оцінки товарів, який застосовується на підприємстві при їх вибутті, собівартість реалізації буде відрізнятися (за умови, що вибуття відбувається у різні звітні періоди). У зв'язку з цим фінансовий результат від реалізації одних і тих самих товарів, але під час застосування різних методів оцінювання буде різним.

Розподіл транспортно-заготівельних витрат на підприємствах роздрібно-ї торгівлі, які використовують оцінку товарів за цінами продажу, та окре-

мий субрахунок обліку транспортно-заготівельних витрат (ТЗВ). Аналітичний облік товарів у бухгалтерії здійснюється тільки у вартісному вираженні в розрізі матеріально відповідальних осіб і великих груп товарів. Аналітичний облік реалізації товарів в роздріб ведеться за місцями їх продажу (відділами, секціями, кіосками тощо) і торговельним підприємством загалом.

Табл. 2. Облік операцій з продажу та іншого вибуття товарів ПП "Денара"

№ оп.	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
		дебет	кредит
Продаж товарів			
1	Відображено в складі доходу виручку від продажу товарів	361 "Розрахунки з вітчизняними покупцями"	702 "Дохід від реалізації товарів"
2	Нараховано ПДВ (акцизний збір, інші непрямі податки й обов'язкові платежі)	702 "Дохід від реалізації товарів"	641 "Розрахунки за податками"
3	Списано купівельну вартість товарів	902 "Собівартість реалізованих товарів"	281 "Товари на складі"
4	Віднесено суму доходу від реалізації за мінусом ПДВ на збільшення фінансового результату від основної діяльності	702 "Дохід від реалізації товарів"	791 "Результат основної діяльності"
5	Списано собівартість реалізації на зменшення фінансового результату від основної діяльності	791 "Результат основної діяльності"	902 "Собівартість реалізованих товарів"
6	У кінці звітної періоду перенесено фінансовий результат на балансовий рахунок	79 "Фінансові результати"	44 "Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)"
7	Надійшла на поточний рахунок оплата від покупця товарів	311 "Поточні рахунки в національній валюті"	361 "Розрахунки з вітчизняними покупцями"
Інше вибуття			
1	Списано вартість товарів, переданих до статутного капіталу іншого підприємства	14 "Довгострокові фінансові інвестиції"	28 "Товари"
2	Відображено списання товарів для здійснення капітальних інвестицій	15 "Капітальні інвестиції"	28 "Товари"
3	Відображено списання товарів, що викликає збільшення дебіторської заборгованості	37 "Розрахунки з різними дебіторами"	28 "Товари"
4	Відображено списання товарів, використаних для виробничо-господарських потреб	80 "Матеріальні витрати"	28 "Товари"
5	Відображено списання товарів на інші операційні витрати	84 "Інші операційні витрати"	28 "Товари"
6	Відображено списання товарів, втрачених внаслідок надзвичайних подій	85 "Інші затрати" 99 "Надзвичайні події"	28 "Товари"
7	Відображено списання товарів для здійснення капітальних інвестицій	37 "Розрахунки з різними дебіторами"	28 "Товари"
8	Відображено списання товарів, використаних для адміністративних потреб	92 "Адміністративні витрати"	28 "Товари"
9	Використані товари на потреби, пов'язані зі збутом	93 "Витрати на збут"	28 "Товари"
10	Відображено списання товарів на інші витрати операційної діяльності	94 "Інші витрати операційної діяльності"	28 "Товари"

Аналітичний облік запасів ведеться в розрізі їх найменувань або однорідних груп, за допомогою карток складського обліку, які розміщуються у картотеці за технічними групами виробничих запасів відповідно до номенклатури-цінника. Кожна з груп виробничих запасів поділяється за видами, сортами, марками, типами, розмірами. Кожному найменуванню, сорту, розміру виробничих запасів присвоюється коротке числове позначення (номенклатурний номер), яке записують до спеціального реєстру – номенклатури-цінника, де також вказують одиницю виміру та облікову ціну запасу [3, с. 76-80].

Бухгалтерський облік торговельної діяльності завжди мав свої особливості порівняно з обліком інших видів діяльності. Сьогодні бухгалтерам торговельних підприємств постійно доводиться долати складнощі перехідного періоду. Тому необхідно привернути належну увагу до організації бухгалтерського обліку діяльності торговельних підприємств в умовах його реформування. Організація фінансового обліку повинна забезпечити: повне і безперервне відображення усіх господарських операцій, які відбулися за звітний період: складання установленної фінансової (бухгалтерської) звітності; постачання необхідною та достовірною інформацією користувачів.

Роль обліку істотно підвищується в умовах ринкової економіки, яка базується на різних формах власності, наявності підприємств різних форм власності, наявності підприємств різних форм господарювання та конкуренції товаровиробників. Йдеться про посилення контрольних функцій обліку, підвищення аналітичності та оперативності облікової інформації, своєчасне забезпечення необхідною інформацією всіх рівнів управління підприємством та прийняття управлінських рішень. Крім того, в ринкових умовах є багато зовнішніх користувачів, яким потрібна інформація про підприємство, його фінансовий стан і які зацікавлені в точності та відповідності такої інформації.

Література

1. Аудит і ревізія підприємницької діяльності : навч. посібн. [для студ. ВНЗ] спеціальності 7.050106 "Облік і аудит" / за ред. проф. Ф.Ф. Бутинця. – Житомир : ПП "Рута", 2001. – 416 с.
2. Бухгалтерський облік в Україні : навч. посібн. – Вид. 2-ге, [перероб. та доп.] / за ред. Р.Л. Хом'яка. – Львів : Вид-во НУ "Львівська політехніка" (Інформаційно-видавничий центр "ІНТЕЛЕКТ+" Ін-ту післядипломної освіти), "Інтелект-Захід", 2003. – 820 с.
3. Бухгалтерський облік та фінансова звітність в Україні : навч.-практ. посібн. / за ред. С.Ф. Голова. – Дніпропетровськ : ТОВ "Баланс-Клуб", 2000. – 768 с.

Должанский А.Н., Кысиль Ю.О. Методика организации первичного учета поступления и реализации товаров

Рассмотрена организация товарооборота на оптовых торговых предприятиях с использованием форм первичных документов, которые учитывают источники поступления товаров. Определена методика оценки стоимости товаров, которые поступили или были, использована соответствующая нормативно-правовая база и наведены главные бухгалтерские проводки по данному участку учетной работы.

Dolgankyy A.M., Kysil Yu.O. Methods of organization initial registration on incoming and outgoing goods

Organization of commodity turnover is considered on herd point-of-sale enterprises with the use of forms of primary documents, which take into account the sources of receipt of commodities. A certain method of estimation is costs of commodities, which acted or left here using proper normatively legal base and basic book-keeping leadthroughs are resulted after the thys topological area of account.